ECLI:LV:AT:2023:1114.11320050717.12.L
Lieta Nr. 11320050717, SKK-128/2023
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS

Rīgā 2023. gada 14. novembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Aija Branta, senatori Ivars Bičkovičs un Irīna Jansone

rakstveida procesā izskatīja krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. A/ un viņa aizstāvja zvērināta advokāta Vjačeslava Platpira kasācijas sūdzībām par Latgales apgabaltiesas 2022. gada 30. jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Daugavpils tiesas 2019. gada 13. decembra spriedumu
/pers. A/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 116. pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 12 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem.
No /pers. A/ valsts labā piedzīti 2150,01 *euro*.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts par citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu.

[3] Ar Latgales apgabaltiesas 2022. gada 30. jūnija spriedumu, iztiesājot lietu sakarā ar apsūdzētā /pers. A/ apelācijas sūdzību, Daugavpils tiesas 2019. gada 13. decembra spriedums atcelts daļā par apsūdzētā /pers. A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 116. panta.
Apsūdzētais /pers. A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 116. pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1. punktu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 11 gadiem 6 mēnešiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem.
Pārējā daļā Daugavpils tiesas 2019. gada 13. decembra spriedums atstāts negrozīts.

[4] Par apelācijas instances tiesas spriedumu apsūdzētais /pers. A/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz pilnībā atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai.
Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.
[4.1] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi viņu par vainīgu /pers. B/ tīšā slepkavībā.
Apsūdzētajam /pers. A/ inkriminēta /pers. B/ noslepkavošana ar nazi, uz kura ekspertīzē nav konstatēti viņa pirkstu nospiedumi, lai gan, kā apgalvoja liecinieki /pers. C/ un /pers. D/, pēc /pers. B/ saduršanas neviens cits nazi nav aizticis. Kaut ekspertu atzinumā secināts, ka uz naža roktura konstatēts /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ bioloģiskais materiāls, viņi atzīti par lieciniekiem. Savukārt /pers. A/ atzīts par apsūdzēto, lai arī viņa bioloģiskais materiāls salīdzinošai izpētei ekspertiem netika iesniegts. Nenosakot papildu ekspertīzi, apelācijas instances tiesa nav pārbaudījusi apsūdzētā /pers. A/ bioloģiskā materiāla iespējamo esību uz izņemtā naža.
Apelācijas instances tiesa apsūdzētā vainīguma pierādīšanā izmantojusi lietas iznākumā ieinteresētas personas – liecinieces /pers. E/ – liecības, kaut arī tajās ietvertās ziņas par faktiem lieciniece uzzinājusi no savas meitas /pers. C/ stāstītā. Vienlaikus tiesa nav ņēmusi vērā liecinieces /pers. F/ liecībās ietvertās ziņas par faktiem.
Tāpat apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi apsūdzētā izvirzītos argumentus par to, ka /pers. B/ noslepkavojusi cita persona. Tiesa nav ņēmusi vērā faktu, ka uz notikuma vietu netika izsaukts neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, bet policijas darbinieki – izsaukti tikai pēc nepilnas stundas. Šajā laikā, iespējams, tika slēptas nozieguma pēdas, par ko liecina /pers. G/ stāstītais. Vienlaikus apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi pretrunas liecinieku /pers. C/ un /pers. D/ liecībās.
Apelācijas instances tiesa kā pierādījumu izmantojusi apsūdzētā /pers. A/ 2017. gada 17. decembrī sniegtās liecības, kuras iegūtas, pārkāpjot Kriminālprocesa likuma 130. pantā noteikto, proti, apsūdzētā nopratināšanā piedalījušies vairāki policijas darbinieki, radot viņam psiholoģisku spiedienu. Turklāt pārkāptas apsūdzētā tiesības pilnvērtīgi īstenot aizstāvību, jo pēc nopratināšanas viņš nav iepazīstināts ar protokola saturu.
Tiesa nav ņēmusi vērā to, ka lieciniece /pers. C/ atteicās no poligrāfa ekspertīzes. Savukārt liecinieka /pers. D/ liecības netika pārbaudītas, lai gan viņš piekrita poligrāfa ekspertīzei. Turklāt tiesa noraidījusi aizstāvības lūgumu pieprasīt un pievienot lietas materiāliem pierādījumus, kas satur /pers. C/ raksturojošas ziņas – tiesas spriedumu, ar kuru /pers. C/ atzīta par vainīgu un sodīta par vīra slepkavību.
[4.2] Apelācijas instances tiesa, nosakot apsūdzētajam /pers. A/ sodu, nav ievērojusi Krimināllikuma 46. pantā reglamentētos soda noteikšanas vispārīgos principus. Tiesa pretēji Krimināllikuma 47. panta pirmās daļas 5. punktam nepamatoti nav konstatējusi apsūdzētā atbildību mīkstinošo apstākli – mirušā /pers. B/ uzvedību, nievājoši izsakoties par apsūdzētā tautību.
[4.3] Spriedumā atsaucoties uz Kriminālprocesa likuma 321.[1] panta piekto daļu, tiesa kļūdaini norādījusi, ka apsūdzētais, kurš atrodas apcietinājumā, tiesas nolēmumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā no tā saņemšanas dienas.

[5] Apsūdzētā /pers. A/ aizstāvis V. Platpirs kasācijas sūdzībā lūdzis atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā sakarā ar tiesas pieļautajiem Kriminālprocesa likuma 511., 512. panta un 564. panta ceturtās daļas pārkāpumiem, kas atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē.
Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Apsūdzētais /pers. A/ nepamatoti atzīts par vainīgu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā.

Apelācijas instances tiesa pamatojusi spriedumu vienīgi ar apsūdzību apstiprinošām liecinieku, tajā skaitā liecinieka /pers. D/ alkohola reibumā sniegtajām, liecībām, neizvērtējot visus lietā iegūtos pierādījumus atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128. panta otrajā daļā noteiktajam. Apelācijas instances tiesa nepamatoti noraidījusi aizstāvības lūgumu pārbaudīt liecinieka /pers. D/ liecību ticamību, nosakot viņam poligrāfa ekspertīzi, pret kuru liecinieks nav neiebildis, kā arī nepamatoti noraidījusi lūgumu pieprasīt un iepazīties ar liecinieci /pers. C/ notiesājošo spriedumu. Savukārt /pers. G/, kuram nav pamata melot par savas mātes /pers. C/ darbībām, sniegtās ziņas par faktiem tiesa vispār nav ņēmusi vērā. Apelācijas instances tiesa savu atzinumu par apsūdzētā vainīgumu pamatojusi ar liecinieces /pers. E/ liecībām, kura par notikušo uzzinājusi pastarpināti no šajā krimināllietā ieinteresētās personas – meitas /pers. C/. Pretēji Kriminālprocesa likuma 128. panta trešajā daļā noteiktajam apelācijas instances tiesa piešķīrusi augstāku ticamību apsūdzētā /pers. A/ poligrāfa ekspertīzes eksperta atzinumā secinātajam, neizvērtējot šo pierādījumu kopumā un savstarpējā sakarībā ar citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem, kā arī ignorējot poligrāfa ekspertīzes laikā pieļautos pārkāpumus. Turklāt apelācijas instances tiesa nav sniegusi vērtējumu par pirmās instances tiesas pieļauto Kriminālprocesa likuma 501. panta pirmās daļas 1. un 2. punkta pārkāpumu, bez pamatojuma nolasot apsūdzētā /pers. A/ pirmstiesas kriminālprocesā sniegtās liecības. Tiesa nav izvērtējusi arī liecinieces /pers. H/ liecībās ietvertās ziņas par faktiem, ar kurām tika pamatota speciālās izmeklēšanas darbības veikšana – liecinieku /pers. C/ un /pers. D/ telefonsarunu noklausīšanās.

[5.2] Apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Krimināllikuma 46. panta otrās daļas pārkāpumu, jo, nosakot /pers. A/ sodu, nav izvērtējusi visas viņa personību raksturojošās ziņas.

Motīvu daļa

[6] Senāts atzīst, ka atbilstoši Kriminālprocesa likumā noteiktajai kasācijas instances tiesas kompetencei, izskatāmajā lietā ir sniedzama atbilde, vai atzinumus par apsūdzētā /pers. A/ vainīgumu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā apelācijas instances tiesa ir pamatojusi ar pierādījumiem, kas izvērtēti atbilstoši Kriminālprocesa likumā noteiktajām prasībām, un vai apelācijas instances tiesas atzinumi atbilst Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtās daļas prasībām.

[6.1] Kriminālprocesa likuma 511. panta otrā daļa noteic, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Spriedums ir tiesisks un pamatots, ja tas atbilst Kriminālprocesa likuma 512. panta nosacījumiem. Savukārt prasība par sprieduma pamatotību izriet no Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtajā daļā noteiktā, proti, ka apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtajā daļā noteiktais nozīmē, ka apelācijas instances tiesai apelācijas sūdzībā norādītie juridiski nozīmīgie apstākļi, proti, noziedzīgā nodarījuma sastāva esamība vai neesamība apsūdzētā rīcībā, ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus, judikatūru un apsūdzības formulējumu, kā arī citi apstākļi krimināltiesisko attiecību taisnīgam noregulējumam, jāizvērtē un atzinums jāpamato ar likumu, pārbaudītajiem un novērtētajiem pierādījumiem (sk. *Senāta 2017. gada 10. oktobra lēmums lietā Nr. SKK-532/2017, ECLI:LV:AT:2017:1010.15830406610.1.L, 9.2. punkts*).

Savukārt sprieduma pamatotība nozīmē, ka lieta pareizi izspriesta pēc būtības un reizē ar to spriedumā izteiktie tiesas atzinumi un nolēmumi ir pietiekami motivēti, atbilst lietas faktiskajiem apstākļiem, aptver visus lietā izspriežamos jautājumus un ir pamatoti ar pārbaudītiem un spriedumā novērtētiem attiecināmiem, pieļaujamiem un ticamiem pierādījumiem.

Arī Satversmes tiesa ir atzinusi, ka taisnīga tiesa kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs tiesas process ietver arī tiesības uz motivētu tiesas nolēmumu (*Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 8.3. punkts*). Motivēta nolēmuma mērķis ir nodrošināt, lai gan lietas dalībnieki, gan sabiedrība varētu saprast, kā tiesa nonākusi pie tieši tāda un ne citāda lietas iznākuma, tādējādi izslēdzot tiesas patvaļas iespējamību (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011. gada 22. februāra sprieduma lietā ,,Lalmahomed v. the Netherlands'', pieteikuma Nr. 26036/08, 43. punkts*).

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa nav ievērojusi nedz minētajās procesuālo tiesību normās noteikto, nedz Satversmes tiesas, Senāta judikatūrā un Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē izteiktās atziņas par nolēmuma motivēšanu. Minēto iemeslu dēļ apelācijas instances tiesas spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai.

[6.2] Apelācijas instances tiesa spriedumā atzinusi, ka apsūdzētā /pers. A/ vainīgums /pers. B/ slepkavībā ir pierādīts ar lietā iegūtajiem pierādījumiem.

Pierādījumu izvērtēšanas prasības ir noteiktas Kriminālprocesa likuma 127.–130. pantā.

Jebkuru izmeklēšanas darbību rezultātā iegūto ziņu ticamība pārbaudāma atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128. panta otrās daļas prasībām – to kopumā un savstarpējā sakarībā ar citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem (sk. *Senāta 2019. gada 29. marta lēmuma lietā Nr. SKK-10/2019, ECLI:LV:AT:2019:0329.11100027216.4.L, 5.2.3. punkts, 2021. gada 9. decembra lēmums lietā Nr. SKK-561/2021, ECLI:LV:AT:1209.11354031113.9.L, 8.3. punkts*).

Ziņu izvērtēšana kopsakarā nozīmē, ka, lai arī ticamība ir katram individuālam pierādījumam piemītoša pazīme, tomēr to noteikt var tikai, skatot attiecīgo pierādījumu vienotā sistēmā ar citiem pierādījumiem un vērtējot, kā veidojas to savstarpējās sakarības (*Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija prof. Kristīnes Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 436. lpp.*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka, ņemot vērā nevainīguma prezumpcijas principu un apsūdzētā tiesības apstrīdēt visus pret viņu vērstos pierādījumus, tiesai ir pilnībā jāpārbauda, vai pierādījumi, kas attiecas uz apsūdzētā vainīgumu, ir attiecināmi un ticami (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2019. gada 26. novembra spriedums lietā ,,Belugin v. Russia'', iesnieguma Nr. 2991/06, 71. punkts*).

Savukārt Senāta judikatūrā ir atzīts – ja starp pierādījumiem ir pretrunas, tiesai spriedumā jāanalizē šo pretrunu iemesli un jānorāda, kādus tiesas sēdē pārbaudītos pierādījumus tā atzinusi par apšaubāmiem un kādu iemeslu dēļ. Gadījumā, ja apsūdzētais sevis aizstāvībai izvirzījis versiju, tiesai spriedumā šī versija rūpīgi jāanalizē un savi secinājumi par tās pamatotību vai nepamatotību jāmotivē. Turklāt visiem tiesas atzinumiem par noziedzīgā nodarījuma apstākļiem, kurus tiesa ietvērusi pierādītā noziedzīgā nodarījuma aprakstā, jābūt pamatotiem ar lietā iegūtajiem pierādījumiem atbilstoši Kriminālprocesa likuma 124. panta piektajā daļā norādītajam pierādīšanas standartam – ,,saprātīgu šaubu izslēgšana'' (*Senāta 2021. gada 26. februāra lēmuma lietā Nr. SKK-4/2021, ECLI:LV:AT:2021:0226.15830014213.11.L, 9.1 punkts*).

[7] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa atcēlusi pirmās instances tiesas spriedumu par apsūdzētā /pers. A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 116. panta sakarā ar Kriminālprocesa likuma 131. panta pirmās daļas pārkāpumu, kas izpaudies tādējādi, ka pirmās instances tiesā apsūdzētā /pers. A/ iesniegumi un policijas inspektoru /pers. I/ un /pers. H/ ziņojumi pārbaudīti kā rakstveida pierādījumi. Izslēdzot minētos pierādījumus no krimināllietā iegūto pierādījumu kopuma, apelācijas instances tiesa vienlaikus atzinusi, ka pārējo pierādījumu kopums ir pietiekams, lai apsūdzēto /pers. A/ atzītu par vainīgu Krimināllikuma 116. pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā. Apelācijas instances tiesa atzinusi,

ka „apsūdzētā /pers. A/ darbībās konstatējamas visas Krimināllikuma 116. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes, tostarp viss objektīvo un subjektīvo pazīmju kopums un kvalificējošās pazīmes".

Senāts norāda, ka krimināltiesību teorijā atkarībā no noziedzīgā nodarījuma kaitīguma smaguma pakāpes izšķir trīs noziedzīgo nodarījumu sastāvu veidus: pamatsastāvu (vienkāršu sastāvu), sastāvu ar nodarījumu pastiprinošiem apstākļiem (kvalificēts, īpaši kvalificēts sastāvs) un sastāvu ar nodarījumu mīkstinošiem apstākļiem (priviliģēts sastāvs). Pamatsastāvs izsaka konkrēta noziedzīgā nodarījuma būtību, un pamatsastāvu raksturojošie apstākļi ir vienmēr, kad izdarīts attiecīgais noziedzīgais nodarījums (*Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2001, 21. lpp.*).

Krimināllikuma 116. pantā ir paredzēta atbildība par slepkavību bez pastiprinošiem vai mīkstinošiem apstākļiem, proti, slepkavības pamatsastāvs. Savukārt Krimināllikuma 117. panta un 118. pantā – slepkavības kvalificēts un īpaši kvalificēts sastāvs, Krimināllikuma 119., 120., 121. un 122. pantā – priviliģēti sastāvi.

Tādējādi apelācijas instances tiesas spriedumā pausti pretrunīgi secinājumi par apsūdzētajam /pers. A/ inkriminētā noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju.

[8] Senāts atzīst par pamatotu apsūdzētā un viņa aizstāvja kasācijas sūdzībās norādīto, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi visus lietā iegūtos pierādījumus, tajā skaitā tos, uz kuriem apelācijas sūdzībā norādījis apsūdzētais /pers. A/ un kuros ietvertas ziņas par faktiem, kuriem ir nozīme lietas taisnīgā izspriešanā.

[8.1] Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētā /pers. A/ vainīgums ir pierādīts ar līķa tiesu medicīniskās ekspertīzes eksperta 2018. gada 6. februāra atzinumā Nr. 120 secināto, ka /pers. B/ nāve varēja iestāties 2017. gada 16. decembrī no iekšējo orgānu akūtas mazasinības, kas attīstījās pēc durti–grieztas brūces nodarīšanas kakla priekšējās sānu virsmas kreisajā pusē ar lielo asinsvadu bojājumiem. Pirmās instances tiesā eksperts /pers. J/ uzturējis šajā atzinumā secināto.

Senāts konstatē, ka pretēji spriedumā norādītajam apsūdzētais /pers. A/ apelācijas sūdzībā neapstrīdēja ekspertu atzinumā secināto par /pers. B/ nodarīto smago miesas bojājumu cēloņsakarību ar /pers. B/ nāves iestāšanos, bet izvirzīja versiju par ekspertīzē konstatētā maznozīmīgā miesas bojājuma uz /pers. B/ labās rokas iespējamo rašanos /pers. B/ un /pers. C/ strīda laikā, norādot uz nepieciešamību izvērtēt šos apstākļus. Apelācijas instances tiesa šos apsūdzētā /pers. A/ apelācijas sūdzību argumentus nav izvērtējusi.

Tāpat apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi un sniegusi atzinumu par komisijas bioloģiskās (DNS) ekspertīzes ekspertu 2018. gada 9. aprīļa atzinumā Nr. 1800526 secināto, ka uz /pers. B/ labās rokas konstatētajā bioloģiskā materiāla sajaukumā nevar izslēgt /pers. C/ bioloģisko materiālu, kopsakarā ar ekspertīzē konstatēto maznozīmīgo miesas bojājumu. Apelācijas instances tiesa arī nav izvērtējusi un sniegusi atzinumu saistībā ar papildus komisijas bioloģiskās (DNS) ekspertīzes ekspertu 2018. gada 28. maija atzinumā Nr. 1803621 secināto, ka /pers. B/ līķa labās rokas nomazgājumos konstatētā bioloģiskā materiāla sajaukumā neietilpst apsūdzētā /pers. A/ bioloģiskais materiāls.

Vienlaikus apelācijas instances tiesa, atzīstot, ka apsūdzētā /pers. A/ vainīgums pierādīts ar komisijas bioloģiskās (DNS) ekspertīzes ekspertu 2018. gada 9. aprīļa atzinumā Nr. 1800526 secināto, ka uz naža šķeltņa konstatētas /pers. B/ asinis, nav norādījusi, kā šis secinājums apstiprina apsūdzētā /pers. A/ vainīgumu.

Savukārt savu atzinumu, ka lietā iegūtie pierādījumi atspēko apsūdzētā /pers. A/ apgalvojumu, ka uz viņa apģērba nav konstatētas /pers. B/ asins pēdas šļakatu veidā, apelācijas instances tiesa nav pamatojusi ar norādi uz konkrētiem lietā iegūtajiem pierādījumiem.

[8.2] Kriminālprocesa likuma 128. panta pirmajā daļā noteikts, ka pierādījumu ticamība ir kādas ziņas patiesuma konstatēšanas pakāpe. Savukārt šā panta otrā daļa noteic, ka to, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā.

Tiesību teorijā atzīts, ka, izvērtējot liecības, citu vispārīgo izvērtēšanas aspektu vidū, jāņem vērā arī liecinošo personu iezīmes (spēju uztvert, reproducēt notikušo u. tml.), iespējamo ieinteresētību lietas iznākumā, citus apstākļus, kas var ietekmēt liecības atbilstību faktiski notikušajam (*Liede A. Latvijas PSR Kriminālprocess (vispārīgā daļa) un tiesu pierādījumi. Rīga: Izdevniecība Zvaigzne. 1970. 320.–342, 353.–353., 360.–370. lpp.*).

Apelācijas instances tiesa, norādot, ka tai nav pamata neticēt liecinieku /pers. D/ un /pers. C/ liecībām par notikušā apstākļiem, savu atzinumu nav pamatojusi ar tiesību teorijā liecinieku liecību izvērtēšanai noteiktajiem aspektiem.

Savukārt liecinieces /pers. H/ norādītais par liecinieka /pers. D/ „pārliecinošo stāstījumu" neietilpst to izvērtēšanas aspektu lokā, kas varētu apstiprināt liecību patiesumu.

Turklāt atzīstot par ticamām liecinieka /pers. D/ liecības, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā apstākli, ka liecinieks nopratināts, būdams alkohola ietekmē.

Senāts norāda, ka liecinošās personas atrašanās alkohola ietekmē pati par sevi nav tāds apstāklis, kas liedz izmantot šīs personas reibuma stāvoklī sniegtās liecības kā pierādījumu, tomēr tiesai, kas izskata lietu pēc būtības, vērtējot šādu liecību ticamību, ir rūpīgi jāizvērtē arī tas, vai, sniedzot liecības, persona spējusi pareizi saprast un uztvert ar viņu veiktās procesuālās darbības saturu un nozīmi.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi, vai liecinieka /pers. D/ atrašanās alkohola ietekmē, sniedzot liecības, ir ietekmējusi viņa spēju saprast ar viņu veikto procesuālo darbību saturu un nozīmi, kā arī spēju liecināt par lietas taisnīgai izspriešanai nozīmīgiem apstākļiem.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka liecinieka /pers. D/ liecības apstiprina citi lietā iegūtie pierādījumi – policijas darbinieku /pers. K/, /pers. L/, /pers. M/ un /pers. H/ liecībās ietvertās ziņas. Vienlaikus no šo liecinieku liecību izklāsta spriedumā izriet, ka par notikuma apstākļiem viņiem kļuvis zināms vienīgi no liecinieka /pers. D/ sniegtajām liecībām.

Savukārt, atzīstot par ticamām liecinieka /pers. D/ liecības, ka pēc /pers. B/ slepkavības apsūdzētais /pers. A/ nometis zemē nazi, kuru neviens vairs nav aizticis, apelācijas instances tiesa šajās liecībās ietvertās ziņas nav izvērtējusi kopsakarā ar kompleksās (bioloģiskās (DNS) un daktiloskopiskās) ekspertīzes ekspertu 2018. gada 26. februāra atzinumā Nr. 1800527/1800528 secināto, ka uz notikuma vietā izņemtā naža roktura nav atrastas roku papillārlīniju pēdas.

[8.3] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesas spriedumā ir izklāstītas liecinieces /pers. N/ pirmās instances tiesā sniegtās liecības par mazgadīgajam /pers. G/ veiktajā psiholoģiskajā izpētē izmantotajām metodēm, tās norises gaitu un /pers. G/ stāstīto, sniedzot atbildes uz procesa virzītāja lēmumā par psiholoģiskās izpētes /pers. G/ noteikšanu ietvertajiem jautājumiem.

Apelācijas instances tiesa nav apstrīdējusi psiholoģes profesionalitāti, izpētē izmantotās metodes un atzinuma tiesiskumu. Vienlaikus apelācijas instances tiesa, to nemotivējot, atzinusi, ka tajā sniegts vienīgi vispārējs ieskats par samērā biežu alkohola lietošanu /pers. G/ mājās.

Savukārt /pers. G/ stāstīto psihologam par to, ka caur durvju atvērumu redzējis vīrieti, kuram no kakla plūdušas asinis, un ka šim vīrietim pretim ar asiņainu nazi rokās stāvējusi viņa māte, apelācijas instances tiesa, to nemotivējot, atzinusi par uz izskatāmo kriminālprocesu neattiecināmu pierādījumu.

[8.4] Senāts norāda, ka atbilstoši Kriminālprocesa likuma 132. panta pirmajai daļai eksperta atzinums ir viens no pierādījumu veidiem. Līdz ar to arī eksperta atzinuma ticamība pārbaudāma saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 128. panta otrās daļas prasībām – to kopumā un savstarpējā sakarībā ar citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem.

Savukārt Senāta judikatūrā iepriekš pausta atziņa, ka nevar izdarīt lietas apstākļu juridiskai izšķiršanai nozīmīgus secinājumus tikai uz vainīgā

poligrāfa pārbaudes rezultātiem, bet jāizvērtē visi lietā noskaidrotie apstākļi (*Senāta 2015. gada 2. jūlija lēmums lietā Nr. SKK-320/2015, 11390027413*).

Apelācijas instances tiesa, spriedumā piekrītot poligrāfa ekspertīzes eksperta 2018. gada atzinumā Nr. 591-1-18/835 secinātajam, tajā skaitā tam, ka /pers. A/ melo, teikdams, ka nenodūra /pers. B/, bet ar asiņīm nosmērējās, mēģinot piecelt /pers. B/, savu atzinumu nav pamatojusi ar citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128. panta otrajā daļā noteiktajam. Turklāt tiesa nav izvērtējusi un sniegusi atzinumu par apsūdzētā /pers. A/ izteiktajiem iebildumiem par viņa ieskatā ekspertīzes gaitā pieļautajiem pārkāpumiem.

[8.5] Kriminālprocesa likuma 129. pants noteic, ka pierādījumi ir attiecināmi uz konkrēto kriminālprocesu, ja ziņas par faktiem tieši vai netieši apstiprina kriminālprocesā pierādāmo apstākļu esamību vai neesamību, kā arī citu pierādījumu ticamību vai neticamību, izmantošanas iespējamību vai neiespējamību.

Apelācijas instances tiesa spriedumā, atzīstot apsūdzēto /pers. A/ par vainīgu Krimināllikuma 116. pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā, norādījusi, ka vērā ņemams kriminālprocesā noskaidrotais, ka apsūdzētais strādājis lopkautuvē, proti, agrāk ir nogalinājis dzīvniekus „tieši durot tiem ar aukstajiem ieročiem kaklā, kas varētu liecināt par viņa praktiskajām prasmēm un zināšanām, kas saistītas ar gan cilvēku, gan dzīvnieku dzīvību svarīgiem orgāniem un to īpatnībām (anatomiju)".

Tādējādi apelācijas instances tiesa spriedumu pamatojusi ar pierādījumu, kas nav attiecināms uz izskatāmo lietu, proti, inkriminēto darbību līdzību ar apsūdzētā iepriekš iespējami veiktajām darbībām, esot nodarbinātam lopkautuvē. Turklāt norādot, ka minētais fakts ir vērā ņemams, apelācijas instances tiesa šim pierādījumam piešķīrusi nozīmi.

[8.6] No lietas materiāliem konstatējams, ka 2017. gada 17. decembrī /pers. A/ nopratināts īslaicīgās aizturēšanas vietā, par ko sastādīts protokols, kuru parakstījusi vienīgi procesa virzītāja, kaut arī nopratināšanā piedalījušies arī citi policijas darbinieki. Vienlaikus apelācijas instances tiesa spriedumā nav analizējusi to, vai apsūdzētā nopratināšana vairāku policijas darbinieku klātbūtnē, kas veikuši aktīvu iztaujāšanu, ir vai nav radījuši Kriminālprocesa likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā norādītos apstākļus, tādējādi apelācijas instances tiesa savu atzinumu par to, ka pirmstiesas kriminālprocesā, pratinot apsūdzēto /pers. A/, nav pieļauts Kriminālprocesa likuma 130. panta pārkāpums, nav pamatojusi atbilstoši Kriminālprocesa likuma prasībām.

[9] Iepriekš minētos Kriminālprocesa likuma pārkāpumus Senāts atzīst par būtiskiem pārkāpumiem Kriminālprocesa likuma 575. panta trešās daļas izpratnē, kas tādējādi ir noveduši pie nelikumīga nolēmuma, līdz ar to apelācijas instances tiesas spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[10] Senāts atzīst, ka apsūdzētajam /pers. A/ turpināms piemērotais drošības līdzeklis – apcietinājums. Piemērotais drošības līdzeklis izskatāmajā lietā atzīstams par samērīgu.

Kriminālprocesa likuma 272. panta ceturtā daļa noteic, ka pamats apcietinājumam var būt tiesas spriedums par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, par kuru piespriests brīvības atņemšanas sods.

Ar Daugavpils tiesas 2021. gada 30. jūnija spriedumu apsūdzētais /pers. A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 116. pantā paredzētā nozieguma izdarīšanā un sodīts ar brīvības atņemšanas sodu. Krimināllikuma 116. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums saskaņā ar Krimināllikuma 7. panta piekto daļu atzīstams par sevišķi smagu noziegumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. pantu un 587. panta pirmās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atcelt Latgales apgabaltiesas 2022. gada 30. jūnija spriedumu pilnībā un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Latgales apgabaltiesā;
/pers. A/ turpināt piemērot drošības līdzekli – apcietinājumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Branta I. Bičkovičs I. Jansone